

سینمای هند در داخل کشور هیچ رقیبی ندارد

گفتگو با التفات شکری آذر

درست به مثابه بالا بودن تعداد تولیدات سینمایی در هند، ارکسترها و آهنگسازان بزرگی هم وجود دارد که بعضی وقتها تعداد نوازندگان آنها به چند صد نفر می‌رسد. این گروه، موسیقی و آهنگهای فیلم را خلق می‌کنند و جزو کسانی هستند که دستمزدهای بالایی می‌گیرند. تعداد این ارکسترها و آهنگسازان هم خیلی زیاد نیست.

□ صحنه‌های اکشن فیلمهای هندی هم کارگردان جداگانه‌ای دارد؟

■ بعضی وقتها خرد کارگردان فیلم، این صحنه‌ها را کارگردانی می‌کند و بعضی وقتها کتیرات می‌کنند و گروه دیگری این صحنه‌ها را برای آنها می‌گیرد. هم اکنون که ما داریم صحبت می‌کنیم جلوه‌های ویژه تصویری فیلمهای هندی از فیلمهای آمریکایی چیزی کمتر ندارد.

□ در رابطه با صحنه‌های رقص و آواز سؤالی به یادم آمد که می‌پرسم، از گذشته تا حال در این صحنه‌ها ما شاهد بارش باران و خیس شدن بازیگران بوده‌ایم. این کار فلسفه خاصی دارد؟

■ در گذشته این مسأله معنای دیگری داشت و امروزه معنای دیگری دارد. دیروز وقتی در فیلمهای هندی باران می‌بارید، این باران گناهی را پاک می‌کرد و می‌شست و می‌برد. اما امروزه عکس این نکته هم صادق است. بعضی وقتها در فیلمهای جدید باران و بارش آن بیشتر به منظور سکس و بهره‌برداریهای این چنینی است.

□ فیلمهای هندی با صدای سرصحنه گرفته می‌شوند یا دوبله‌اند؟

■ سر صحنه صدایزداری می‌شود اما بعداً آنرا دوبله می‌کنند. اما این، خود بازیگران هستند که در دوبلاژ بجای خودشان حرف می‌زنند.

□ در سینمای هند دیالوگ‌نویسی یک شاخه جداست و دارای اهمیت زیادی است. در تیتراژ فیلمها همیشه شاهدیم که همراه با نوشتن نام فیلمنامه‌نویس نام دیالوگ‌نویس فیلم هم نوشته می‌شود. این دیالوگها بعضاً سنگین و غنی هستند. به همین دلیل فکر می‌کنم بازیگران هندی باید سواد و شعور اجتماعی بالایی داشته باشند که بتوانند اینها را سر صحنه حفظ کرده و به زبان بیاورند.

■ خوب، اگر هم بازیگری را فقط به صرف فیزیک چهره انتخاب کرده باشند، خیلی سریع او را پرورش می‌دهند. ارزانی نیروی انسانی در هند با این امکانات عجیب و غریبی که در آن وجود دارد، می‌تواند عامل مهمی در پرورش یک بازیگر باشد.

اما به مسأله خیلی خوبی اشاره کردید که همان مسأله دیالوگ‌نویسی در فیلمهای هندی است. دیالوگ در سینمای هند نقش عجیبی دارد. می‌توانم از دو دیالوگ‌نویس بزرگ هند، قادرخان - که خودش بازیگر نیز هست - و جاوید اسم بپرسم. هر دوی اینها شاعر هستند

□ قبل از این در مورد صحنه‌های رقص و آواز توضیحاتی دادید و از جمله اینکه اصلاً فلسفه وجود آنها در فیلم هندی از چه روست. حالا می‌خواهم توضیحاتی در مورد نوع فیلمبرداری این صحنه‌ها بدهید. آیا این صحنه‌ها کارگردان مجزایی دارد؟

■ بله، کارگردانان صحنه‌های رقص و آواز فیلمها جداست و کارگردان اصلی فیلم دخالتی در این صحنه‌ها ندارد. رقص شیوا بوجود آمده از یک سری علائم و حرکات است و از پا و صورت و چشم بهره می‌گیرد، که اینها معانی خاصی دارند. در فیلمهای هندی در آنجا که با رقص سنتی سروکار داریم، این نوع رقص و حرکات آن لحاظ می‌شود. منتهی آن رقصی را که در باور خودشان جنبه‌های آسمانی داشته، آورده‌اند و زمینی‌اش کرده‌اند.

تماشاچی غیر هندی به دنبال علائم ویژه رقص هندی نیست. از طرفی در سالهای اخیر رقص و آوازهای فیلمهای هندی دیگر شباهتی به آن رقص و آوازهای سنتی ندارد و به شکل عامیانه‌اش درآمده است.

فیلمبرداری یک آواز گاهی تا دو هفته طول می‌کشد. برای این آواز پنج دقیقه‌ای نیاز به اجرای یک سری تروکاژها است. در این صحنه‌ها بازیگران اصلی و فرعی چندین دست لباس عوض کرده و لوکیشن‌ها تغییر می‌کند. کارگردانان صحنه‌های رقص و آواز فیلمهای جدید هندی که در کارهایشان تکه‌های مدل رقص‌های غربی به وفور مشاهده می‌شود، تحصیل کرده آمریکا هستند. در این صحنه‌ها نه تنها کارگردان، بلکه فیلمبردار هم مستقل است. در کل یک اکسپ مستقل صحنه‌های رقص و آواز فیلمهای هندی را می‌سازند.

□ به نوعی یک دولت در دولت است! ■ بله، حتی شما می‌بینید که فیلم هنوز ساخته نشده اما صحنه‌های رقص و آواز آن فیلمبرداری و آماده شده است. این گروه و گروه سازنده فیلم هیچ کار و تماسی با هم ندارند. ممکن است فیلم در این نقطه در حال ساخت باشد. اما صحنه‌های رقص و آواز آن اصلاً در محل و جای دیگری ساخته شود.

خسته کننده‌ترین و مشکل‌ترین قسمت تولید یک فیلم هندی برای بازیگران هم همین صحنه‌های رقص و آواز است. در ظرف این مدت آنها حسابی خسته می‌شوند ولی مجبورند هر آنچه را که کارگردانان این بخش‌ها می‌گویند گوش کرده و انجام دهند.

یکی از علل بالا رفتن هزینه تولید فیلمهای هندی هم وجود همین صحنه‌های رقص و آواز است. من یک بار درباره هزینه یک رقص معمولی که پنج دقیقه طول می‌کشد پرسیدم، به من رقم پنجاه هزار دلار گفته شد. هر صحنه رقص و آواز بین بیست تا پنجاه هزار دلار هزینه برمی‌دارد.

معادل همین رقم هم برای ارکسترکنار گذاشته می‌شود.

فیلمهای هندی سر صحنه فیلمبرداری می‌شود. اما بعداً آنرا دوبله می‌کنند. اما این، خود بازیگران هستند که در دوبلاژ بجای خودشان حرف می‌زنند.

□ فیلمبرداری یک فیلم هندی چقدر طول می‌کشد؟ ■ بستگی به شرایط دارد. هر بازیگر هندی به طور همزمان در حال بازی در چند فیلم است. این مسئله کار گروههای فیلمسازی را مشکل می‌کند. اما به طور معمول چیزی حدود نه ماه ساختن یک فیلم سینمایی طول می‌کشد.

□ بازیگران معروف معمولاً در عرض چند سال چند فیلم بازی می‌کنند؟

■ بین ۱۰ تا ۲۰ فیلم. البته این رقم به دلایل مختلف دستخوش تغییر می‌شود.

□ از بین این مجموعه فیلم چند تای آن در ایران عمومی موفق می‌شود و فروش خوبی می‌کند؟

■ بیشتر به شانس برمی‌گردد. هر بازیگری بین ۲ تا ۴ فیلم مطرح دارد که پرفروش می‌شود. این نکته را هم فراموش نکنید که برخی بازیگران ممکن است در طول سال فقط در دو سه فیلم ظاهر شوند.

□ در هند چند استودیوی فیلمسازی وجود دارد؟

■ سه شهرک بزرگ سینمایی در بمبئی، کلکته و حیدرآباد وجود دارد. اینها هر یک به اندازه یک شهر هستند و در آنها تمام لوکیشن‌های مورد نظر فیلم هندی مثل شهر قدیمی، شهر جدید، کوه و دشت و کمر و ... را می‌توان پیدا کرد.

بجز اینها استودیوهایی هم هستند که به کار تهیه و تولید فیلم می‌پردازند.

□ پس تعداد استودیوها خیلی زیاد است؟

■ بله، اما چون شهرکهای سینمایی زیادی در هند وجود دارد، کار آنها چندان با مشکل روبرو نمی‌شود. فیلمهای هندی اغلب در شهرکهای سینمایی فیلمبرداری می‌شوند و به ندرت صحنه‌هایی در خیابانهای اصلی جلوی دوربین می‌رود. کنترل جمعیت در چنین شرایطی عملاً غیرممکن است.

بهرتر است ما خردمان آنرا به این شکلی که امروزه وجود دارد، داشته باشیم.

□ در عرض سال تعدادی فیلم خارجی در هند فیلمبرداری شده و از مناطق مختلف آن به عنوان لوکیشن استفاده می‌کنند. گاهی اوقات بازیگران هندی هم در این فیلمها نقش‌هایی دارند. چند درصد از فیلمسازی در هند اختصاص به تولیدات خارجی دارد؟

سونیل شتی

□ یک کمپانی مشهور آمریکایی در هند فیلمهایی تهیه می‌کند و از لوکیشن‌های هند استفاده زیادی می‌کند. بطور کلی تعداد فیلمهایی که خارجیا در هند تولید می‌کنند، خیلی زیاد نیست. اما فیلمهای مهمی هم در آنجا فیلمبرداری می‌شود.

□ این حرکت هیچ تأثیر مثبت یا منفی بر روی روند تولیدات هندی هم نداشته یا دارد؟

□ به هیچ وجه. سینمای هند در داخل کشور هیچ رقیبی ندارد. این هم پاور دست اندرکاران هندی است و هم دست اندرکاران خارجی که سینمای هند سینمایی است که مردم آنرا می‌خواهند.

□ فیلمهای خارجی طبق قوانین خاصی در هند تولید می‌شوند؟

□ بله. فیلمنامه باید توسط مسئولین هندی خوانده شود و آنها باید اجازه تولید فیلم را در داخل کشور بدهند. طبیعی است فیلمی که ساخته می‌شود نباید علیه منافع ملی هندیها و یا توهین به مذاهب موجود در هند باشد. طبق قوانین هند هیچ قومی حق توهین به قومهای دیگر را ندارد.

□ مدتی پیش مقاله‌ای درباره فیلم «هفت سال در تبت» ترجمه می‌کردم که قصه‌اش در ارتباط با چین و تبت است. در مقاله آمده بود در آغاز قرار بود فیلم در هند تولید شود، اما هندیها علیرغم سودی که تولید فیلم در داخل کشور برایشان داشت، اجازه فیلمبرداری به گروه سازنده را در خاک هند ندادند. توضیح آنها هم این بود که هند با چین روابط دوستانه‌ای دارد و نمی‌خواهد مسائلی از این دست لطمه‌ای به روابط دوستانه این دو کشور بزنند. آیا

وزارت امور خارجه هند در رابطه با تولید فیلمهای خارجی در داخل کشور اظهارنظری می‌کند؟

□ وقتی کشوری خارجی بخواهد فیلمی در هند تولید کند با اولین کسی که باید تماس بگیرد وزارت امور خارجه است. این وزارتخانه حتماً باید در جریان تولید فیلم باشد. در

گزارشهایی که از آن روزها بجا مانده خبر از این می‌دهد که همه فکر و ذکر مردم هند در آن زمان مهابهارات است. این سریال باعث شد تا کل هند تحت‌الشعاع قرار گیرد. با توجه به اقبال عمومی از این سریال، سریالهای رامایانا و کریشنا هم ساخته شدند. این مجموعه‌ها پنج سالی در هند نمایش داده شدند.

بر اساس همین مقوله «هندی بودن» تماشاگر هندی به طور طبیعی طرفدار فیلمهای خودی است و توجه چندانی به تولیدات خارجی ندارد. اما همین تولیدات وقتی در مقوله «هندی بودن» جای می‌گیرند، تماشاچی خیلی راحت آنها را می‌پذیرد و مقابل خودش و آن آثار سنی برقرار نمی‌کند.

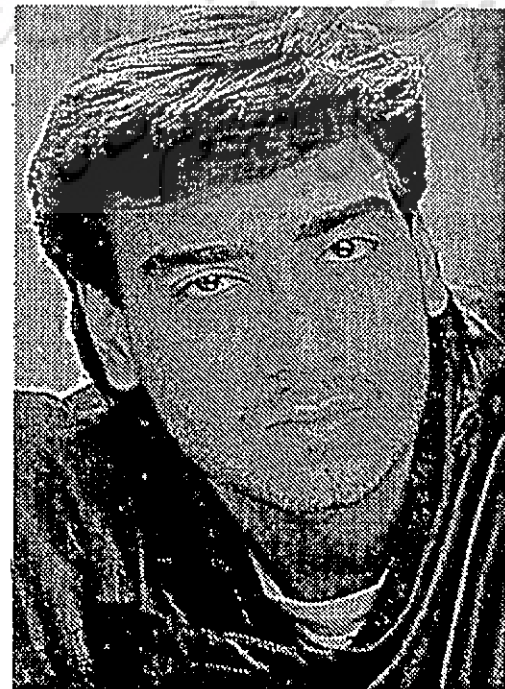
□ اما فیلمهای امروزی هند غربی‌تر شده‌اند. این را در نوع روابط بین شخصیت‌های فیلمها و همچنین موسیقی و آواز و حتی رقص آنها می‌توان دید.

□ داستان نسل جدید در هند داستان دیگری است که کمی هم عجیب و غریب است. این نسل کمتر آن پایندهای نسل قدیمی را به مسایل و آداب و رسوم دارد. از طرفی رشد سرمایه‌داری و سودجویی صاحبان صنعت سینما، و از طرف دیگر هجوم ماهواره‌ها به هند، سینمای هند را وادار کرده راهی را برود که امروزه نتیجه آن را روی پرده سینماها می‌بینیم. در حقیقت چند مقصود از این حرکت گرفته می‌شود. برای مقابله با جذابیت‌هایی که تولیدات خارجی دارد و جلوگیری از اینکه این جذابیتها تماشاچی هندی را نفیرید و او به هر صورت هندی باقی بماند، نوع ساخت فیلمها مقداری تغییر کرد. مسأله مهم در این شرایط این بود که تماشاچی و بازیگر هر دو هندی باقی بمانند، حالا اگر چیزهایی هم کم و زیاد شد، ایرادی ندارد.

□ یعنی همان تم‌ها و رقص و آواز مدل غربی، اما در لباس هندی و سازگار شده با موسیقی و سازهای هندی؟

□ بله. حتی امروز هم در آهنگها همان حرفهای قدیمی زده می‌شود، اما دیگر نمی‌توانیم بگوییم اینها همان معانی قدیمی را می‌دهد. بعضی مواقع می‌بینیم تماشاچی حتی از بدمن فیلم پشتیبانی می‌کند. اما فراموش نکنیم فیلمها توانسته این خانواده را حفظ کند و دور هم متحد کند.

در کل من این تئوری را قبول ندارم و آنرا درست نمی‌دانم. اما این تئوری می‌گوید اگر قرار است غرب هجوم بیاورد و صنعت سینما را در دستهای خود بگیرد،

آجی دیوگان

و برای فیلمهای بزرگ هندی دیالوگ می‌نویسند. قادرخان شرکتی در بمبئی دایر کرده که عده‌ای نویسنده و شاعر جوان را در خدمت دارد که کارشان فقط دیالوگ‌نویسی است. سناریوی فیلمها به این شرکت داده می‌شود و آنها بر اساس آن دیالوگ‌نویسی می‌کنند.

□ هندیها با سؤفله هم سروکار دارند؟

□ بله. سؤفله هم، در فیلمهای هندی رواج فراوانی دارد.

سانی دتول

البته این مسأله‌ای است که در سینمای بسیاری از کشورهای جهان با آن روبرو هستیم، اما در هند بیشتر از جاهای دیگر می‌توان آنرا دید. علت اصلی این امر در این است که بازیگر هندی در یک زمان در حال بازی در چند فیلم است. و نمی‌تواند کلیه این دیالوگها را حفظ کند.

□ فیلمهای غربی در هند با استقبال مواجه نمی‌شوند. اما به مجرد اینکه نسخه‌ها و برگردانهای هندی همان فیلمها با حضور بازیگران هندی ساخته می‌شود، می‌بینیم که استقبال فراوانی از آن می‌شود. علت را در چه چیزی باید جستجو کرد؟

□ یک مقدار این قضیه به داستانهایی برمی‌گردد که در باور مردم هند وجود دارد. چیزی که تمام سیاستمداران و شخصیت‌های بزرگ هند بر روی آن تأکید دارند مقوله «هندی بودن» است. مثالی برایتان بزنم: وقتی گورباچف در روسیه ظهور می‌کند و سیاست گلاسنوست را در پیش می‌گیرد، هند از جمله کشورهایی است که به دقت تحولات پیرامون خود را زیر نظر دارد.

اتفاقاً کشور هند در مقایسه با جایی مثل شوروی دارای اقوام متنوع‌تری است. لذا استمداد بالقوه‌ای برای انجام چنین تغییراتی را دارد. ولی از دیروز تاریخ تا به امروز، مسأله «هندی بودن» خیلی مورد تأکید قرار گرفته است. این تئوری می‌گوید مسلمان باش، مسیحی باش، هندو باش، سیک باش، اما یادت باشد که تو هندی هستی. این مقوله «هندی بودن» بر روی آنها خیلی تأثیر دارد.

درست در زمانی که قصه گورباچف در روسیه اتفاق می‌افتد سریال مهابهارات در هند ساخته می‌شود. این سریال صد قسمت است و صد درصد بر مبنای اساطیر و باورهای مذهبی هند است. زمانی که همه جای دنیا تحت تأثیر وقایع روسیه است، هندیها هر شب پای صفحه‌های تلویزیون‌های خود به تماشای این مجموعه نشسته‌اند. در طول روز هم کانالهای دیگر این مجموعه را دوباره پخش می‌کنند.

هند سازمانی به نام NFDC وجود دارد که متخفف
National Film Development Corporation است. این
تشکیلات، یک شرکت دولتی شبیه بنیاد سینمایی فارابی
خودمان اما با یک قدرت زیاد است. زمانی که پای
خارجی ها - چه به عنوان خریدار و چه به عنوان فروشنده
- وسط می آید، کارها باید از کانال این مرکز عبور کند. پس
می بینیم که دولت هند نظارت کامل بر تمام این کارها دارد.
وضعیت نمایش فیلمهای هندی در کشورهای
پیشرفته چگونه است؟

من فقط این را می توانم بگویم که دو سال قبل جشنواره
فیلمهای هندی در پاریس برگزار شد. در این جشنواره
۱۵۰ فیلم هندی به نمایش گذاشته شد. استقبال از
برنامه های این جشنواره خیلی خوب بود. آدمهای حرفه ای
سینمای غرب بارها این جمله را به زبان آورده اند که
سینمای هند یکی از کامل ترین سینماهای دنیاست. یعنی نه
خشونت آن در حد و اندازه خشونت فیلمهای غربی است
و نه مسائل دیگر آن. ضمناً این فیلمها جذاب،
خوش ساخت و مردم پسند هستند.

آن زمان علی رغم اینکه در فرانسه، اعتصاب همگانی
بود، مردم پیاده به سینماهای جشنواره می رفتند و فیلمها را
تماشا می کردند.

بعضی وقتها هم شاهدیم کارگردانان هندی به
بهباندهایی کاراکترهای اصلی را به یک کشور خارجی
(عمدتاً اروپا) می فرستند و از لوکیشن های این
کشورها برای فیلمهای خود بهره می گیرند. این نکته
در صحنه های رقص و آواز بیشتر از هر چیز دیگری
به چشم می خورد.

به طور کلی فیلمسازان در سالهایی دست به این کار زدند
و یک سری فیلم ساخته شد که داستان آنها هندی بود ولی
در یک کشور خارجی رخ می داد. آن دسته از فیلمهایی که
قسمتهایی از آنها - و نه همه فیلم - در یک کشور خارجی
اتفاق می افتاد (مثل فیلم سنگام) جزو کارهای موفق بود.
ولی فیلمهایی مثل هشتاد روز دور دنیا که کل قصه در
خارج می گذشت مورد توجه زیادی واقع نشد.

اما گذاشتن یک تکه رقص و آواز در یک لوکیشن
خارجی برای بیننده جذابیت دارد. به همین دلیل از این
نوع صحنه ها در فیلمهای هندی وجود دارد. اما همانطور
که گفتیم اگر کل قصه در کشوری خارجی اتفاق بیفتد، حتی
اگر بازیگرانش هندی باشد با استقبال روبرو نمی شود.
برای مثال چند سال قبل یک مجموعه تلویزیونی به نام
نور جهان ساخته شد که هما مالینی بازیگر معروف
هندی آنرا کارگردانی کرد. این مجموعه ماجرای
رقصنده ای است که به اروپا و آمریکا می رود و کبیر بدی
هم در یکی از نقشهای اصلی آن ظاهر شده بود. اما این
مجموعه اصلاً موفق نبود و این در حالی بود که به بهانه
قصه فیلم یک سری کامل از رقص های سنتی به نمایش
درمی آید.

تا چند سال قبل در هند قانون محدودیت نمایش
فیلمهای خارجی اجرا می شد. مدتی است این
محدودیت برداشته شده است. اجازه نمایش عمومی
فیلمهای خارجی در هند، چه تأثیراتی بر سینمای
این کشور داشته است؟

قطعاً بی تأثیر نبوده است، اما وضعیت سینمای هند
متفاوت از دیگر کشورهاست. از دیرباز در هند سینمایی
وجود داشته اند که فقط فیلمهای خارجی نمایش می دادند.
در هر شهر هند یک یا دو سینما به این صورت وجود
دارد.

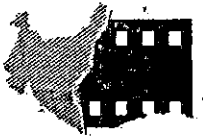
در شرایط فعلی تعداد سینماهای نمایش دهنده
فیلمهای خارجی افزایش یافته است؟

خیر. قبل از این، ورود فیلم خارجی به هند آزاد بود. از
سال ۱۹۶۵ به این سو جلوی اکران فیلمهای خارجی گرفته
شد و نمایش این گونه فیلمها در انحصار دولت قرار
گرفت. اما در طول چند سال گذشته با ورود ماهواره ها به

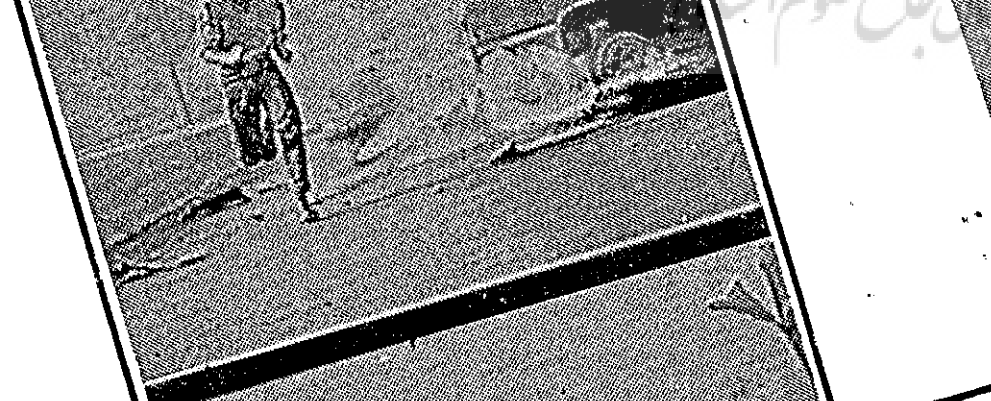

وضعیت نمایش فیلمهای خارجی در هند متفاوت از بقیه کشورهای جهان است.
تأثیر سینمای جهان بر سینمای هند انکارناپذیر است، اما نتوانسته است دست
بالا را در اکران عمومی فیلمها داشته باشد.

صحنه‌هایی از (هدف سخت) از هند اکران عمومی شده است

هند حدود ۱۶ کانال ملی دارد که فیلم و سریال و موسیقی هندی پخش می‌کند. برنامه‌های خود را از این شانزده کانال می‌کنند که در کشورهای دیگر شهرت و محبوبیت فراوانی دارند.

هند مرکز NFDC کمی ضعیف شد. اما دولت خیلی زود متوجه شد که باید این مرکز را تقویت کند. این مرکز ارگان بسیار مهمی در بوجود آوردن یک تعادل مابین سینما و تلویزیون است.

به همین دلیل دولت بزرگترین شبکه تلویزیونی را به NFDC متصل کرد تا این مرکز شبکه فوق را با فیلمهای داخلی و خارجی تغذیه کند. این حرکت به این معنا بود که بیننده ترغیب به تماشای این شبکه تلویزیونی شود. شبکه سراسری هند در طول روز نزدیک به سه فیلم سینمایی پخش می‌کند که همه هندی است.

هند حدود ۱۶ کانال ملی دارد که فیلم و سریال و موسیقی هندی پخش می‌کنند. سه کانال از این شانزده کانال برنامه‌های خود را از ماهواره هم پخش می‌کنند که در کشورهای دیگر شهرت و محبوبیت فراوانی دارد.

در چنین شرایطی است که تعدادی از کمپانیهای خارجی اجازه پیدا کرده‌اند که خودشان فیلم وارد کشور هند بکنند. با توجه به اینکه این فیلمها نمی‌توانند با محصولات هندی رقابت کنند اکران و نمایش کنترل شده آنها خطری برای فیلمهای هندی ندارد.

از سوی دیگر اداره سانسور هند نسبت به فیلمهای خارجی هم خیلی سخت‌گیر است. از آنجا که بلافاصله مشابه فیلمهای خارجی به صورت هندی تهیه و تولید می‌شوند و همزمان با اکران عمومی آن فیلم به روی پرده می‌روند، این فیلمهای خارجی هستند که در این رقابت شکست می‌خورند.

چگونه این فیلمها همزمان با نسخه خارجی‌اشان آماده نمایش می‌شوند؟

کارگردان، تهیه‌کننده و نویسنده هندی، این فیلمهای خارجی را قبلاً در اکران اولشان تماشا می‌کنند و بلافاصله مقدمات تولید آنها فراهم می‌شود. یکی از کارهای جشنواره‌های هندی نمایش فیلمهای مطرح روز است. این جشنواره‌ها محل خوبی برای تماشای فیلمهای جدید و الهام‌گیری برای تولید فیلمهای جدید هستند. فیلمهای

اداره سانسور هند نسبت به فیلمهای خارجی هم خیلی سخت‌گیر است

سانی دنول

در بدو ورود ویدئو به هند، استودیوهای فیلمسازی این رویه را در پیش گرفتند که نسخه‌های ویدئویی فیلمهای سینمایی را همزمان با اکران عمومی پخش می‌کردند. اما آنها ضرر خیلی زیادی کردند. درست است که سینما جذابیت دیگری دارد و فیلم روی پرده سینما چیز دیگری است. اما بسیاری از فیلمها هستند که خصیلت و حال و هوای سینمایی ندارند. در عین حال وقتی فیلمهای سینمایی به صورت ویدئویی وارد بازار می‌شوند، دیگر آن جذابیت لازم را ندارند.

خارجی به شیوه‌ای مسالمت‌آمیز با مشابه هندی خود اکران می‌شوند و این با تماشاچی هندی است که به تماشای کدامیک برود.

□ به این ترتیب هر سال ده فیلم پرفروش اول سینمای هند محصولات داخلی هستند و نه فیلمهای آمریکایی.

■ صد در صد.

□ هند دو دهه اخیر را با حضور پدیده ویدئو و بعد ماهواره آغاز کرد. بحث را پیرامون تأثیر این پدیده‌ها بر روی جامعه و صنعت سینمای هند ادامه دهیم. به موردی هم درباره مسأله گوریچف در شوروی و انجام تلاش‌هایی برای ایجاد حالتی شبیه به آن در هند اشاره کردید. بد نیست این مورد را نیز بیشتر بشکافید.

■ البته در جایی درج نشد که قرار است وضعیتی شبیه به شوروی در هند نیز تکرار شود. ولی با توجه به حادثه‌ای که در شوروی اتفاق افتاد هیچ بعید نبود که چنین داستانی را استعمار در هند هم ایجاد کند. یکی از مسائلی را که هندیها در مورد مقوله «هندی بودن» تأکید دارند و بد نیست در اینجا اشاره‌ای به آن بکنم این است که این نکته را در فیلمهای هندی به خوبی می‌توان دید. در جای جای فیلمهای هندی شما می‌توانید این مسأله را ببینید. خیلی وقتها شما متوجه این نکته نمی‌شوید و فقط این خود هندیها هستند که می‌توانند این مسأله را در درون قصه فیلم ببینند.

نکته دیگری که فکر می‌کنم دانستن آن خالی از لطف نباشد، مقوله اسم است. تمام اسمهای آدمها در فیلمهای هندی بر مبنای اسطوره‌ها و ادیان آنهاست، یعنی آدمهای خوب همیشه اسم آدمهای خوب اساطیر را بر خود دارند

و آدمهای بد همیشه اسامی آدمهای بد تاریخی و قصه‌های اساطیری را دارند.

این مسئله در مورد قیافه، آدمها هم صدق می‌کند. نمایندگان مذهبی و آدمهای وارسته معمولاً با ریش تمایش داده می‌شوند. یعنی ریش در هند سمبل تقدس است. آدمهای بد همیشه سبیل دارند، یعنی یک سبیل مخصوص. بخصوص وقتی به اساطیر نگاه می‌کنیم این نکته را بهتر متوجه می‌شویم. «راون» موجود پلیدی بود که زمانی حکومت او در هند با ظلم و ستم همراه بوده است (بعدها قهرمان اساطیری هند «رام چندر صاحب» علیه او قیام کرده و با کمک مردم او را از تخت سلطنت پایان می‌کشد) او شخصی است که سبیل دارد.

اما برگردیم بر سر بحث ویدئو. زمانی که ویدئو وارد این کشور شد، سینمای هند هم مثل کشورهای دیگر - که با یک پدیده نو ظهور و تأثیرگذار روبرو شده بودند - دچار ترس و وحشت شد. ویدئو می‌توانست خطری جدی برای صنعت سینمای هند باشد. اما خیلی زود آنها متوجه شدند که اصولاً با ویدئو نمی‌توان کاری جدی کرد. به این معنا که کسی که نوار ویدئو را به منزل می‌برد و آنرا تماشا می‌کند در همان حال غذا می‌خورد، با تلفن صحبت می‌کند و ... و برخلاف تماشای فیلم در سالن تاریک نیازی به تمرکز ندارد و صد در صد به دل نمی‌نشیند. لذا بزودی هندیها متوجه شدند از ویدئو می‌توان در بعضی زمینه‌ها استفاده کرد. برای مثال آنها آهنگهای فیلمهای هندی را به صورت دسته‌بندی شده در نوارهای مختلف روانه بازار کردند.

با این وجود ویدئو چندان بی‌تأثیر هم نبود. این پدیده توانست تعدادی از تماشاگران را ارضاکند، ولی در هند آن تأثیر را نداشت که در دیگر کشورهای جهان داشت.

در هند موسیقی و آواز بخشی از فیلم است

آثار هنوز این سیستم را خوب نمی‌شناسند و با توانایی‌های بالای این رسانه آشنایی ندارند. در حال حاضر کیفیت کار ویدئو سازان بسیار بالاست و قابل مقایسه با سالهای اول ورود نیست. ویدئو امروزه پیشرفتی هم‌سطح با سینما دارد.

ویدئو طی این مدت برای تولید سریال مورد استفاده قرار گرفته ولی نشنیده‌ام که با کمک آن فیلمی سینمایی تهیه کنند.

در رابطه با ویدئو سؤال دیگری دارم. در آغاز دهه هشتاد با ورود و گسترش کار ویدئو در غرب، پدیده‌ای به نام «ویدئو کلیپ» از راه می‌رسد. در این پدیده خواننده آوازی می‌خواند و در طول اجرا قصه‌ای بر اساس آن آواز به صورت تصویری به نمایش درمی‌آید. خواننده اصلی این آهنگها گاهی اوقات در فیلم موردنظر که در لابلای آواز او بخش می‌شود بازی نیز می‌کنند.

یا وقتی که به سینمای هند نگاه می‌کنیم، می‌بینیم که آهنگهای فیلمهای هندی از قدیم‌الایام به همین صورت بوده است. یعنی وقتی بازیگران آهنگی را اجرا می‌کنند، خود این آهنگ به صورت یک قطعه مستقل است که آغاز، میانه و پایان مشخص و مستقلی دارد. به نظر شما آیا پدیده ویدئو

کلیپ که در غرب رونق گرفت، در حقیقت تأثیر گرفته از سینمای هند و آهنگهای فیلمهای هندی نیست؟ من فکر می‌کنم ویدئو کلیپ‌های غرب به مقدار زیادی نشأت گرفته از موسیقی فیلمهای هندی است. داستان

رقص‌های دسته‌جمعی و اصلاً خود این پدیده، شباهت زیادی به صحنه‌های رقص و آواز فیلمهای هندی دارد. در غرب با تائکون فیلمهایی را داشته‌ایم که کسی درون آن آوازی بخواند. فیلمهای موزیکال را در چند دهه قبل به این صورت داشته‌ایم. اما این نوع موسیقی و خواندن آواز در فیلمها در فرهنگ آنها جا نداشت. آواز حالت سرگرمی داخل فیلم را داشت.

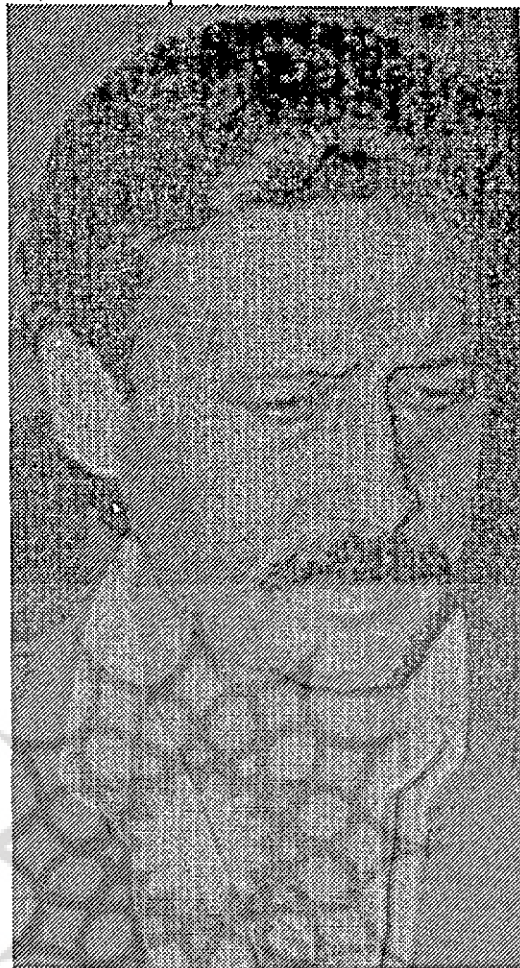
بر عکس، در هند موسیقی و آواز بخشی از فیلم است. در فیلمهای قدیمی هند آواز، بخشی از قصه فیلم را بیان می‌کرد. برای من که آن فرهنگ و زبان را نمی‌شناسم بودن یا نبودن آن موسیقی و آواز فرقی نمی‌کند. ولی برای خود آنها وضعیت به گونه دیگری است و فیلمساز هندی کاملاً حساب شده این صحنه‌ها را در فیلم می‌گنجانند.

من هم مثل شما بر این عقیده‌ام که ویدئو کلیپ برگرفته از نوع موسیقی هندی است. در غرب آنها دیده‌اند این شیوه کار جذاب است، اما مهملی برای ارائه آن نداشته‌اند. این تکه‌های موسیقی و رقص و آواز را در داخل چه چیزی باید گذاشته و ارائه کنند؟ به همین دلیل است که با آن مجزا برخورد کرده و مقوله کلیپ بوجود می‌آید.

بخصوص در کار آدمهایی مثل مایکل جکسون آدم براحتی متوجه این مسأله می‌شود. خیلی از کارهای او شبیه کارهایی است که هندی‌ها می‌کنند. او تغییراتی در این شیوه کار داده، اما بیشتر آن اقتباس از شیوه کار هنرپهاست.

فیلمهای جدید هندی همزمان در سراسر هند اکران می‌شوند یا اینکه اول در پایتخت و شهرهای بزرگ و بعد در ایالت‌های دیگر؟

خیر. تمام فیلمهای هندی همزمان در سراسر هند به روی پرده می‌روند. بخصوص وقتی که بازیگر مشهور و بزرگی در فیلمی بازی می‌کند. علت این کار هم به خاطر برگشت سریعتر سرمایه است.

جکی شروف

هم داریم که فیلمهای جدید را با ضبط از روی پرده سینما در اختیار بینندگان قرار می‌دهند. مدتی قبل فیلمی هندی به نام «رنگیلا» دیدم که از تولیدات جدید سینمای هند است. این فیلم از روی پرده سینما ضبط شده بود. ضبط فیلمها به این صورت در هند عمومیت دارد یا فقط به استثنائات برمی‌خوریم!

خیلی طبیعی است که یک چنین کاری - بخصوص در مورد فیلمهای سرشناس - توسط دزدان ویدئویی (که در هند هم حضور و فعالیت دارند) انجام پذیرد. همگان می‌دانند که این نوع فیلمها به دلیل استقبال تماشاگران تا مدت زیادی روی پرده سینما می‌مانند. سود جویان برای کسب سود بیشتر هم در داخل و هم در خارج (مصر، سوریه، کشورهای حاشیه خلیج، جمهوریهای آسیای میانه و ...) دست به دزدی ویدئویی می‌زنند.

مثل اینکه هنرمندان هندی با ورود ویدئو دست به تهیه و تولید یک سری فیلمهای سینمایی - ویدئویی زدند.

یکی از کارهایی که ویدئو در هند کرد، تهیه و تولید کلیپ بود. یکی از جذابیت‌های سینمای هند برای علاقمندان آن صحنه‌های رقص و آواز است. هم اکنون در هند شبکه‌ای وجود دارد که ۱۸ ساعت در روز رقص و آواز پخش می‌کند. بازیگران بسیاری از این کلیپ‌ها مشهور و سرشناس نیستند.

از دیگر مشخصه‌های پدیده ویدئو، تولید سریالهای متعدد بوده است. فیلم‌گران تمام می‌شود، اما ویدئو ارزان‌قیمت است. در ابتدای کار با نگاهی به این نوع تولیدات به راحتی می‌توان متوجه شد که سازندگان این

نحوه پخش ویدئویی فیلمهای سینمایی در هند چگونه بوده است؟

در بدو ورود ویدئو به هند، استودیوهای فیلمسازی این رویه را در پیش گرفتند که نسخه‌های ویدئویی فیلمهای سینمایی را همزمان با اکران عمومی پخش می‌کردند. اما ضرر خیلی زیادی کردند. درست است که سینما جذابیت دیگری دارد و فیلم روی پرده سینما چیز دیگری است. اما بسیاری از فیلمها هستند که خصلت و حال و هوای سینمایی ندارند. تعداد زیادی از فیلمهای سینمایی را می‌توان خیلی راحت روی صفحه تلویزیون تماشا کرد؛ بدون اینکه تماشاچی احساس کند چیزی را از دست داده است. از حدود سه سال پیش به این طرف قانونی تصویب شده که ورود دوربین ویدئو به داخل سالن سینماها ممنوع است و هنگام ورود به سینماها آدمها را مورد بازرسی قرار می‌دهند. این مورد، بخصوص در اکران اول فیلم در شهرهای بزرگ رعایت می‌شود.

به همین دلیل بندرت فیلمهای هندی را می‌بینیم که از روی پرده سینما ضبط و به روی توار ویدئو منتقل بشود. با توجه به این که در هیچ نقطه‌ای از دنیا متأسفانه موفق نشده‌اند جلوی فعالیت‌های دزدان ویدئویی را بگیرند، هند هم از این قاعده مستثنی نیست. در این کشور هم علیرغم تمام تلاش مسئولان برای مقابله با این پدیده، باز هم توارهای قاچاق ویدئویی به بازار می‌آید.

وقتی فیلمهای سینمایی به این صورت روی توار ویدئو منتقل می‌شوند، دیگر آن جذابیت لازم را برای تماشاچی ندارند. برای همین به آن صورت این حرکت نتوانسته تأثیر زیادی بر روند فیلمسازی در هند بگذارد.

هم اکنون توارهای ویدئویی فیلمهای سینمایی چه زمانی به صورت قانونی پخش و تکثیر می‌شوند؟

معمولاً بین شش ماه تا یک سال پس از اکران عمومی فیلم. خود آنها می‌دانند که وقتی اکران اول به اکران دوم و از پایتخت به ایالتها و روستاها برود، دیگر نمی‌توان کنترلی بر آن داشت. به همین خاطر ترجیح می‌دهند توار ویدئویی آنرا به بازار بفرستند.

از طرفی این توارهای ویدئویی را به گونه‌ای پخش می‌کنند که آن جذابیت سینما و نمایش روی پرده را ندارد. در نسخه‌های ویدئویی به مقدار زیادی تبلیغ وجود دارد و این باعث خستگی تماشاچی و هم چنین از دست دادن روند اصلی قصه فیلم می‌شود. توارهای ویدئویی هندی هم کیفیت خوبی ندارند. البته اصولاً کیفیت کلیه توارهای ویدئویی هندی خوب نیست. توار ویدئویی هندی پس از سه بار دیده شدن ویدئو را خراب می‌کند. با توجه به اینکه توار ویدئو از خارج وارد نمی‌شود و آنها خودشان توار تهیه و تولید می‌کنند، خریداری توارهای ویدئویی مقرون به صرفه نیست.

تهیه کنندگان، رایت ویدئویی فیلمهای خود را به قیمت بالایی می‌فروشند. این مسأله کمک بزرگی به صنعت سینمای هند می‌کند، چرا که پول خوبی از بابت فروش رایت فیلمهای خود به صنعت سینما منتقل می‌شود. هند یکی از نقاطی است که ویدئو خیلی در خدمت صنعت سینما بوده است. با توجه به هزینه سرسام‌آور و سنگین فیلمها و با توجه به تعداد جمعیت و علاقمندان به فیلم و سینما، ویدئو قیمت بالایی دارد. من مواردی دیده‌ام که کسی یک فیلم هندی ساخته که معادل ۱۰۰ هزار دلار بوده است. ولی این فیلم را در بخش ویدئویی به ۲۰ تا ۵۰ هزار دلار فروخته است.

ما قضیه دزدی ویدئویی را در کشورهای پیشرفته